

Politični razvoj v Rusiji.

Sovjetska Rusija preživlja težko politično krizo. Kapitalistično časopisje jo ovija z misterioznimi poročili o uporih, umorih in s podobnimi vestmi, ki so neresnične, točno pa je, da se vrši v ruski komunistični stranki, in s tem v moskovski internacionali, dalekosežen preobrat.

Iz raznih govorov na zborih ruske komunistične stranke, in iz člankov v moskovskih listih je razvidno, da je zatoniła Zinovjeva zvezda in z njo legenda o možnosti skorajšnje »svetovne revolucije«.

Glavni krmar sovjetske Rusije je danes Josip Stalin. Stalin je zvit politik in državnik. Dobri poznavalci oseb in politike v Rusiji so že pred dvema leti prerokovali, da Stalin sistematično, brez vika in krika, deluje za novo orientacijo v ruski komunistični stranki in novo vodstvo. Dosegel je svoj cilj.

Stalin je v govoru, ki ga je imel dne 22. julija pred centralnim odborom komunistične stranke v Moskvi, nazval Zinovjeva za idijota, in njegovo taktiko za idijotsko ter škodljivo mednarodnemu delavskemu gibanju in — Rusiji.

To priznanje je prišlo pozno, ampak prišlo je! Socialisti so to trdili že takrat, ko je Zinovjev stopil pred delavski svet s svojimi enaindvajsetimi točkami in z njimi razbil politično delavsko gibanje. Zinovjev, katerega so komunisti po vsem svetu morali slaviti, je danes odstavljen z vseh odgovornih mest v Rusiji.

V poslednjih dveh letih je po zaslugi Stalina padlo šest mogočnih sovjetskih državnikov in komunističnih voditeljev. Ene še tolerira v opoziciji, nekatere pa je potisnil popolnoma v ozadje.

Izmed zadnjih, ki so dobili »dopust«, je Leon B. Kamenjev, po Lenini bolezni član triumvirata, ki je vladal Rusiji, pozneje trgovski komisar, sedaj komisar »na razpoloženju« (kako pravijo bivšim ministrom v Jugoslaviji). Ostali, ki so dobili manj odgovorna mesta ali pa so bili popolnoma odstavljeni, so Leon Trocki, Gregorij Zinovjev, Karl Radek, Sokolnikov in general Laševič. Vsi ti so bili nekdanje glavne osebnosti v vodstvu sovjetske Rusije.

Tudi Čičerinovo ime je zelo potihnilo poslednje čase. Poročajo, da je utrujen in počiva na Kavkazu. Leonid Krašin je, vsaj začasno, tudi izginil iz časopisja.

Kar se dogaja v političnih krogih Rusije, ni ničesar izrednega; izredno bi bilo, ako bi ne bilo teh razporov. Rusija ima pred seboj problem ekonomske rekonstrukcije, pri kateri jo »revolucionarji« kakršne je Zinovjev, samo ovirajo. Te ovire skuša večina komunistične stranke, katere vodi

njen tajnik Stalin premagati, da bo revolucionarna Rusija umela svoje praktične naloge in da bo manj prerekanja o teorijah in dogmah.

Vi ne vidite?

da eden par nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro ali zlato) 93-a VII

„ključ“

traja kakor štirje pari drugih! Kupite eden par, pa boste varovali. Nogavice brez žiga „ključ“ so ponarejene.

Dva najbolj delovna občinska sveta in župana v Mariboru.

ali kako bi rad mali Moritz slaven mož postal!

Maribor, dne 5. septembra.

Četrtek »Slovenec« je prinesel sledečo notico:

»Dva najbolj delovna občinska sveta in župana v Mariboru. — Po javnih delih in sejmih zapisnikih ugotovljeno, sta bila v Mariboru najbolj delovna občinska sveta pod županoma Aleksandrom Nagy in dr. J. Leskovarjem. G. Nagy je bil sam arhitekt in denarno v tako srečnem položaju, da se je lahko posvetil županskim poslom z vsemi močmi. Pod Nagyjem so se regularale mestne ulice, se je mesto razširilo in pozidalo zelo veliko novih hiš. Nagyjeva zasluga so tudi parki in drugi drevoredi. Prikupljivo in snažno lice je dal Mariboru g. Nagy. — Stavbena mestna podjetnost, poprava cest, nabava modernih mestnih potrebščin se je vzbudila iz dremanja in spanja še le pod drugim slovenskim g. županom dr. Leskovarjem. Z občje koristnimi in javno vidnimi deli ter modernimi napravami se kaže umnost župana in podjetnost občinskega sveta, ne pa v frazah, kakor se je to delalo in se še dela danes od strani rdečih generalov, ki so že tudi enkrat županovali v Mariboru, a ustvarili pa za mesto nič vidnega in koristnega!«

Torej od postanka mariborskega mesta t. j.: 600 let; smo imeli samo dva delovna župana.

Nočemo trditi, da ni svoječasni župan Nagy in njegov občinski svet res precej storil za lepšavo mesta — vsaj na zunaj. Kako pa je bilo na znotraj, pa je vsekakor drugo vprašanje. Toda pomislite: »Nagy je bil sam arhitekt in denarno v tako srečnem položaju, da se je lahko posvetil županskim poslom z vsemi močmi!«

S tem se hoče reči: Nagy je bil že bogat in se mu ni bilo treba boriti za dnevno existenco a povrh tega je bil arhitekt, ki ni delal tehničnih pogrešk kot jih delajo n. pr. danes naši blokaši v mestni hranilnici in drugod. Gosp. Nagy vam je n. pr. drevo posadil na ulici in je raslo, med tem ko je gospod dr. Leskovar imel že mno-

go smole. Torej Nagy ni niti bil tako velik junak kot Leskovar, ki ni arhitekt in ni bogat, ki bje dnevno boj za obstanek in vendar je že toliko storil za dobrobit Mariborčanov, da se lahko meri z pokojnim Nagyjem — o ostalih, da sploh ne govorimo! Mi bi želeli, da bi nam »Slovenec« blagovorił posamično, torej v detajlih naštetil nekaj Leskovarjevih vrlin, ker pri vsej naši nepristranosti se trudimo, da bi »pogruhtali«, kaj je pravzaprav sedanj župan vse storil, da zasluži, da se ga postavi na prvo mesto vseh dosedanjih mariborskih županov, ki so se vrstili tekem 600 let v Mariboru. Mi poznamo dr. Leskovarja od prevrata sem in se pri tem spominjamo na slavni mestni gospodarski urad, ki še danes ni likvidiran in ki je zapustil mestni občini ca 3 milijone K raznih dolgov.

To je žalostno poglavje za medvoj. gospodarstvo naših klerikalno-liberalnih buržujev. Dr. Leskovar je takrat po prevratu zastopal mestno občino in zasledoval razne dolžnike, toda kolikor nam je znano večinoma brez uspeha — pač: stroški za razne procese so znatno narasli. Potem je bil sedanj župan gerent mestne občine in nehote se spomnimo na onih 40 debelih prašičev, ki jih je kupil gospod tedanji gerent ter dal zaklati in potem »zelhati« toliko časa, da so zginiti. Mast je bila sicer prodana pod lastno ceno, ampak meso je bilo navidezno prodano, v resnici se je pa štiri leta »zelhalo« v kleti klavniškega ravnatelja in so ga klerikalci ob zadnjih občinskih volitvah nekam spravili, ker so jim socialisti pravili, da bodo morali klerosi golaž jesti za volitve. Mestna občina je imela takrat samo: 127.000 K škode. »Umnost in podjetnost župana...! Gospod župan pa je bil takrat tudi silno zaposlen za svojo lastno existenco — saj je bil poleg odvetnika, večkratni sekvester raznih posestev in gerent okrajnega zastopa. Da se reši težkih sekvesterskih bremen, je neka posestvala kratkomalo pokupil in doprinesel strašne žrtve za — javnost... Vsled prevelikega vsestranskega zaposlenja, je pozabil g. župan — tedanji gerent, na ravnatelja Kerna v mestni klavnici in tu so mu prišli socialisti na pomoč. Pokojni Kern je mestno občino precej oškodoval, toda med preiskavo je — umrl. Pozneje se g. sedanj župan kot mestni svetnik obenem fungiral nekaj časa kot predsednik pravnega odseka, in kot pravni zastopnik mestne občine. Koliko pravd je med tem časom občina dobila oz. izgubila, bi morda tudi vedel »Slovenec«. Kako je z zadevo Hinterlehner, ki je do sedaj že toliko stala mestno občino mariborsko, ne samo denarja, ampak tudi na ugledu vsled trme dr. Leskovarja, ki je sveto zahteval, da bo mestna občina dobila

proces — saj v tretji instanci in je prevzel odgovornost za to. In vendar ga je izgubila. Blizu pol milijona stane že do danes ta špas mestno občino, ki preganja uboge uradnike.

In končno: kaj pa je storil dr. Leskovar v sedanj periodi blokaškega vladanja na mestnem magistratu? »Slovenec« čelja o nekaki stavbni delovnosti. No, no gospodje. Nikar se ne šemite s pavovim perjem. Ravno vi ste ovirali vsako delo, ki so ga hoteli socialisti izvesti glede zidanja hiš. O tem govore dovolj glasno zapisniki obč. sej in še več nezapisane seje raznih odsekov. Iz strankarske strasti ter demagogije ste skušali preprečiti vsako akcijo, ki je šla za tem, da bi mestna občina prišla do sredstev za gradnjo stanovanjskih hiš. Da se sedaj gradi nekaj malega, ni vaša zasluga a najmanj županove podjetnosti, ker je sredstva za te gradnje preskrbel še prejšnji obč. svet. To kar se sedaj gradi, bi bilo že davno zgrajeno in še več, če ne bi klerosi nasprotovali, češ: saj je še čas in mi se ne smemo zadolževati, mi ne smemo delati dolgov. A blok jih sedaj vendar dela. Da se ceste ponekod popravljajo, ja moj bog. To je vendar najmanj, kar se da storiti. To bi vsaka uprava storila in za to še ne bi imela pravice na posebno glorio!

K podjetnosti in delovnosti drja. Leskovarja je treba prispevati tudi to, da je nameraval izročiti pobrezko pokopališče kratkomalo mariborski cerkveni gospodi, tudi to je navsezadnje podjetnost in se je to moglo zgoditi le tekem 600 let enkrat: da je namreč dr. Leskovar zagrozil našim obč. svetnikom s policijo, ker so zahtevali več kruha za mestne reveže. Navsezadnje je res podjeten tudi ta občinski svet pod Leskovarjevimi predsedstvom, ker ga vodi tako previdno in obzirno, da so mu nedavno socialisti polomili nekaj klopi vsled Leskovarjeve ljubeznivosti, sposobnosti in podjetnosti. Podjetnost dr. Leskovarja se je pokazala tudi v raznih proračunih, kjer so n. pr. izdatki za razno šolsko delo znatno znižani. Podjeten je bil pa tudi takrat, ko se je delala pragmatika in so se uradnikom reducirale plače. Vse to so stvari, ki upravičujejo tako pisanje pobožnega »Slovenca«.

Toda jasno je le eno: gospoda bi rada odvrnila pozornost javnosti od debakla v Mestni hranilnici, kjer so klerikalci demokratom »štango« držali in korupcijo prikrivali. Pa to ne bo šlo. Zato bo skrbela ostrametla.

Jack London:

Železna peta.

(Socijalni roman. Prevel I. V.)
(Dalje.)

Anglija je delala, da uduši svojo lastno proletarsko revolucijo in da obdrži Indijo, čeravno je bila že vsa izčrpana. Tudi je morala gledati, kako ji odpadajo njene velike kolonije. Tako je prišlo, da se je posrečilo socializmom ustanoviti v Avstraliji kooperativno občestvo. Na isti način so zgubili Angleži tudi Kanado. Ali Kanada je zadušila svojo lastno socialno revolucijo, podpisano od »železne pete«. Istočasno je »železna peta« pomagala Meksiki in Kubi, da sta zadušili revolucijo. Vsled tega je »železna peta« stala v novem svetu trdno. Obvladala je celo Severno Ameriko od Panamskega prekopa pa do arktičnega morja.

Angliji se je posrečilo obdržati Indijo za ceno svojih velikih kolonij. Ali tudi to mimogrede. Borba Japonske in ostale Azije radi Indije je bila le odložena. Anglija je bila obsojena, da prav kmalu zgubi Indijo. In za tem dogodkom je prežal boj med združenjo Azijo in ostalim svetom.

Ali med temi, po celem svetu razsajajočimi konfliktih, tudi mi v Združenih državah nismo bili zadovoljni in mirni. Odpad velikih delavskih zvez je zadržal našo proletarsko revolucijo. Vendar so se vršila povsod nasilstva. In k delavskim nemirnim, nezadovoljnimi kmetov in preostankov zastopnikov srednjega stanu je vzplamtelo še versko prerobenje. Odcepivša se sekta »Adventistov-sedemdnevnikov« se je naenkrat pojavila in jela pridigovati konec sveta.

»Prokleta zmešnjava,« je vzkliknil Ernst. »Kako naj računamo pri vseh konfliktih in narobe — ciljih na solidarnost?«

Versko prerobenje je v resnici dobilo tuje oblike. Ljudstvo je bilo vsled svoje mlačnosti in vsled svojih razočaranj v vseh zemeljskih stvarih zrelo in je žejalo po nebesih, v katera ne morejo industrijski tirani, kakor ne kamele skozi uho šivanke. Divjegladajoči potujoči pridigarji so blodili vsepovsod. In vkljub prepovedi meščanskih oblasti in vkljub presledkom radi zoperstavljanja je plamen verske blaznosti strastno plamtel. Podžigala so ga številna verska zborovanja, obdržana pod milim nebom.

»Napočili so poslednji dnevi,« so kričali. »Začetek konca sveta je tu. Štirje vetrovi so spuščeni. Bog je maščeval ljudstvo v pokolj.«

Bila je doba misijonov in čudežev, in število prerokov in jasnovidecev je bilo legion. Stotisoče ljudi je pustilo delo in zbežalo v gore, da tam tako bližje počaka napovedano prikazen Boga in vnebohod stotisočstiridesetih tisočev. Ali Bog se ni prikazal in blazno verujoči so v množicah poginjali od lakote. V svoji obupanosti so plenili kmetije, da najdejo hrano. S tem se je pa poleg razburjenosti in anarhije še povečalo trpljenje ubogih, razlaščenih kmetov.

Ali kmetije in žitnice so bile last »železne pete«. Cele armade so se odposlale v gore in fanatike se je s pomočjo bajonetov pognalo nazaj v mesta na delo. Tu so se ponavljali izgredi. Njih voditelji so bili usmrčeni radi upora, ali pa internirani v norišnicah. Na smrt obsojeni so šli z velikim veseljem mučeništva v smrt. Bila je doba blaznosti. Nemiri so naraščali. V močvirjih

in puščavah ter samotah od Floride do Aljaske so plesali mali preostanki Indijancev plese duhov in pričakovali prihod svojega Mesije.

In skozi vse to in z neko strašno gotovostjo in mirnostjo je nadaljevala pošast te dobe, oligarhija, svoj porast. Z železno pestjo in železno peto je zasušnjevala trpeče milijone in delala »red« v zmešnjavi in ustvarila v tem kaosu svojo lastno podlago in trdnjavo.

»Čakajte samo, da vstopimo v vlado,« so pretili kmečki zvezarji. Calvin sam nam je tako govoril v našem stanovanju v Pell ulici.

»Le pogledite države, ki smo jih dobili. Podpirani od vas, socializmov, zapojemo drugo pesem, ko nastopimo svoja mesta.«

»Milijon nezadovoljnih in obubožanih spada k nam,« so govorili socialisti. »Kmetje, srednji stan in delavstvo je prestopilo k nam. Kapitalistični sistem se bo razletel. Prihodnji mesec pošljemo petdeset mož v kongres. Dve leti potem bomo imeli zasedene vse urade, od prezidenta pa do konfederca.«

Ernst je stresal z glavo in dejal:

»Koliko imate pušk? Ali veste, kje boste dobili dovolj municije? Ako treba udariti, mislite na to, da so kemične miksture boljše, nego gola pest.«

16. Konec.

Ko sva morala Ernst in jaz odpotovati v Washington, naju oče ni spremljal tja. Vzljubil je proletarsko življenje. Gledal je na naše umazano sosedstvo, kot na veliki sociološki laboratorij. Bil je, kot da se je izkrcal v navidezno brezkončno naslado raziskovanj.

(Dalje prihodnjič.)

Dnevne novice.

Nasilje nad avtonomijo občin se nadaljuje. V petek so prinesli listi vest, da je gerentstvo v Ljubljani razpuščeno ter da postane komisar mestne občine vladni svetnik Mencinger. Že v soboto pa je prinesel »Slovenski Narod« vest, da minister ni razpustil gerentstva, oziroma da je minister svoj odlok preklical. V Ljubljani torej še ne bo odpravljeno gerentstvo, dasi je protizakonito. Očividno je, da je minister izdal odlok o razpustitvi občinskega gerentstva v Ljubljani, pa da je nato na kakršnokoli intervencijo iz bojazni pred klerikalci, jo zopet preklical. Seveda je strah ministra prazen in je torej nasledel krivim informacijam. Preklic tega odloka pa tudi kaže, da ima Pucljeva stranka v Beogradu manj vpliva kakor posamezni eksponenti drugih političnih strank. Gaženje občinskih pravic se bo torej neglede na ogaben politični boj meščanskih strank nadaljevalo.

Kdaj bodo občinske volitve v Ljubljani? Pred razpustom nezakonitega občinskega gerentstva v Ljubljani smo že bili. Novi komisar bi bil dobil nalog, da sestavi svet in izvede volitve v občino. Toda volitev v Ljubljani bi kljub temu ne mogli imeti tako kmalu, ker bi moral komisar še poprej izpolniti volilni imenik, ki je že nad pol leta star. Po teh perspektivah soditi, bi utegnile biti volitve šele spomladi; ali kakor stvari sedaj stoje, mislijo gospodje, ustavo in državotvorni kakor so, kršiti temeljne pravice občanov še dolgo dobo. Ali ni to v posmeh vsej pravnočutnosti in pravici!

V laseh so si radi ljubljanskih občinskih volitev. Demokrati in klerikalci so si v laseh in intrigirajo po vseh meščanskih predpisih. Demokrati, ki so, kakor znano, z vsemi sredstvi ovirali svobodno avtonomijo občine, in dosegli dolgoletno gerentstvo, so pred kratkim začeli navidezno agitirati za volitve, češ, oni so vedno pravi demokrati. To pa so delali tako, ker so vedeli, da so klerikalci in drugi forsirali volitve. In zdaj, ko je bil že imenovan od vlade nestrankski vladni gerent, da izvede volitve, zdaj pa so z intrigami dosegli, da je to imenovanje dr. Mencingerja preklicano. Klerikalci pravijo v »Slovenca«, da so demokrati za to vpregli celo vojaške kroge v Ljubljani in pa še druge faktorje. Vsekakor so demokrati, ker so kot pravi demokrati vedno za volitve, tega preklica zelo veseli in očitajo klerikalcem, da so ti le hoteli z gerentstvom in volitvami priti do veljave v Mestni hranilnici, torej do denarja. Tega pa seveda demokrati klerikalcem ne privoščijo, ker njim je najvišja demokracija v denarju. In tako se intrigira sem in tja! Živela demokracija in avtonomija demokratov!

Proračun ljubljanske občine za leto 1926/27 je narasel od 24 milijonov na 52 milijonov. To se je zgodilo zaradi tega, ker je gerentski svet »znižal« občinske davščine, kakor bremo v demokratskem časopisu. Ali ni čudno tako znižanje davkov, ki nosi 100 odstotkov več dohodkov?

Proti prečedni praksi, da se odtrgavajo železničarjem pri plači prispevki za nacionalno železničarsko združenje, ter da se volijo, odnosno ne volijo zaupniki po železniških delavnicah, skladiščih itd., v nasprotju z jasnimi določbami zakona o zaščiti delavcev in sploh službenega pravilnika, je vložil oster protest centralni sekretariat Delavskih zbornic. Protest, ki je temeljito pokrepljen, je zelo umesten in odgovarja nujni potrebi, da se tudi v tem pogledu napravi v železničarski službi red. Protest zahteva: 1. Da se izvršijo čimprej v vseh žel. delavnicah volitve zaupnikov v smislu zakona o zaščiti delavcev. 2. Da se prepove odtrgavanje prispevkov pri službeni za nacionalno združenje ali sploh za katerokoli organizacijo. 3. Da se skliče anketa železničarskih organizacij v svrhu končne redukcije Pravidnika za delavsko osebje na drž. železnicah, ki naj se čimprej izda, dotlej pa obdrži v veljavi začasni Pravidnik, da se

plače avtomatično povečajo in da se preneha z redukcijami.

Sedaj smo na konju... V Beogradu so cigani ustanovili svoj politični klub, ki bo zastopal v belgrajski občini interese tamošnje vse časti vredne ciganske kolonije. Ker je pa v naši državi vse polno ciganov — posebno političnih — in je sploh vsa naša politika pretežno ciganska — se lahko tudi ves naš politični tabor pretvori v »veliki ciganski tabor«. Inicijativo zato lahko prevzame imenovani beograjski ciganski klub, ki v tem slučaju lahko z uspehom razširi svoje delovanje čez celo državo. S tem bi naše politično življenje končno vendar dobilo svoje pravo lice. Pa pravijo, da ne napredujemo. Še malo in celi svet se bo lahko divil naši ciganski politični modrosti.

O volitvah v Trgovsko zbornico smo že dovolj pisali. »Nar. Dnevniku« se pa še vedno zdi, da se nismo dovolj jasno opredelili. Če smo rekli, da je ta volilna borba v skozinskoz gospodarsko institucijo vsled svojega vedno besnejšega političnega karakterja absolutno zgrešena, smo menda s tem tudi povedali nekaj, kar odgovarja vsaj našemu strankinemu, proletarskemu in razrednemu stališču. Nam je sedaj samo žal, da nismo tudi mi vložili svojo kandidatno listo, za katero naj bi glasovali vsi socialistično misleči obrtniki in mali trgovci. Naše zastopstvo v Trg. zbornici bi bilo v tem slučaju sicer maloštevilno, vendar pa koristno in potrebno. Vsaj za one številne male trgovce in obrtnike, za katere se doslej velekaptalistično navdahnjena večina Trg. zbornice ni došt zmenila, dasi je ravno položaj teh obrtnikov težji in težji.

Mariborski Weixl je imel svoj shod za volitve v Trgovsko in obrtno zbornico. Konstatiramo, da so demokrati vsled afere v Mestni hranilnici med trgovstvom in zlasti še med obrtništvom silno nazadovali. Bolje stoje v Mariboru šanse brezdvomno za klerikalce, za katerimi gredo vsi večji kapitalisti. Morda zato, ker so izdali program, ki je v socialnopolitičnem oziru še za nekaj nijans bolj reakcionaren in delavstvu nasproten, nego demokratski. Večina mariborskih obrtnikov stoji v tem boju popolnoma brezbrizna. Med temi je seveda tudi mnogo socialistov. Zato opozarjamo tudi na tem mestu mariborske male obrtnike, da se v tem boju točno ravnaajo po navodilih, ki jih bomo priobčili v »Delavski Politiki«. Za njih med demokrati in klerikalci ni mesta. Mali obrtnik in veletrgovec ne spadata skupaj, ravnotako kakor ne spadata delavec in kapitalist skupaj.

Mestna hranilnica mariborska in demokrati. Ko se je začelo, da postahé dr. Kukovec komisar hranilnice, so se naši mariborski demokrati zgrozili. Kaj tako strašnega, tako oškodovanje ugleda hranilnice. Nam je pač vse eno, ali je dr. Kukovec vlad. komisar, ker nimamo na to ingerence. Mnjenja pa smo, da bi morali gospodje demokrati čimprej odločiti vse svoje funkcije, ker oni niso bili pri hranilnici prav nič v njen prosep. Naj le poslušajo, kaj ljudje, celo njih bivši pristaši, o njih sodijo. In če bodo oni odstopili, naj se čimprej voli nov upravni odbor. To je naša zahteva. Če se pa čutijo gospodje demokrati danes ogroženi, da se kdo npa dvomiti o njih upravnih »sposobnostih«, potem pa naj vedo, da se vsi trezni in pošteni ljudje tej ogroženosti smejejo, če ne kaj hujšega. O ta morala — nedolžnih upravnih svetnikov, in drugih dobrotnikov. Še spomenike Vam bomo postavili!

Izraz delavske duše. Sodrugi iz Koroške piše svojemu prijatelju zanimivo pismo, ki ga priobčujemo: »Naznanjam Ti, da mi je direkcija

službo odpovedala, temu so bili krivi razni fašistovski mojstri - Nemci in Slovenci so intrigirali pri ravnatelju. Zaupniki so se takoj potegnili za mene pri ravnatelju, tako da še za enkrat lahko ostanem. Zato sem pa dobil sedaj tako delo, da bom sam rad odšel s tovarne. Tako znajo delati gospodje! V enem oddelku, v katerem sem bil dosedaj zaposlen, sem do zadnjega moža spravil v strokovno organizacijo. Imel sem že 3 obravnave pri ravnateljstvu zavoljo plač in drugih stvari. Dosegli smo vse, kar smo zahtevali. Zato pa tudi sedaj ta gonja proti meni od strani mojstrov. Dosedaj je že 30 delavcev odpuščenih in še 70 jih pride na vrsto, pod pretvezo, da nimajo odjemalcev za blago. Torej brezposelnost neprestano narasča. Kam bo to privedlo? Pa upajmo da bo tudi tega enkrat konec, če ne preje, pa tedaj, kadar bomo minili biti to, kar smo — razredni delavci — marksisti! Upal sem, da bom že enkrat ostal na enem mestu zaposlen, dokler ne poginem, ali zmotil sem se, zopet bom primoran se podati na potovanje s trebuchom za kruhom, ker s 4 Din na uro, ne morem izhajati. Prišlo bo v resnic tako, kakor sem včasih prorokoval, da bom nekje poginil kakor pes, v kakšnem cestnem

jarku. Saj je to usoda nas brezpravnih proletarcev. Če je človek 50 let star, ne more imeti veliko več upanja na boljšo bodočnost... V kapitalistični družbi pač ne more biti drugače kakor je; prilizovanje, klečeplastvo, izdajstvo in podtikanje so glavna sredstva, da dobiš boljši kos kruha; kdor tega ne zna, ali da ni ustvarjen zato podlost, pade gotovo v nemilost izsesalcev. Meni se zdi v današnjem družabnem redu tako, kakor v velikanskem močvirju, v katerem se pririvajo živali sem in tja in se bore za obstanek, in te živali so proletarci, delavci. Samo če kdo izmed teh močvirskih prebivalcev poskusi se vsaj povzdigniti iz tega neznošnega morosta, nastane strašno vpitje od višjih regentov tega močvirja — nazaj! Ti kanalja, človek-žival, kdo ti je dal dovoljenje se bližati k solncu? Zakon narave kapital. družba piše drugače. Nazaj v temoto in večno blato ti kretatura vseh kreatur. Solnce in zrak je samo za na od boga postavljene vladarje vseh močvirjev! In te pošasti v človeški obliki zatulijo in se zvrnejo v strašno temo nazaj. In tako dalje in dalje. Nič kom trpljenje, in zakaj? Za prazen nič. Oprosti meni, da sem tako melanholičen, morda je to moje sedanje stanje krivo.

Iz delavskega sveta.

Sijajen nastop nemških republikancev v Nürnbergu. 70.000 republikancev je korakalo po ulicah tega starega mesta. 1/4 milijona gledalcev jih je pri tem pohodu viharno pozdravljalo. Bila je sijajna proslava republikanizma na Nemškem, in tisti fanatični nacionalisti, ki še sanjajo o obnovitvi slavni monarhističnih časih, so lahko pri pogledu na to proslavo dali slovo svojim sanjam. Ta dan, ta proslava je živ dokaz, da je monarhizmu na Nemškem odklenkalo. — Republikanski voditelji so poklicali vse republikance širom dežele, da prihitijo v starodavno mesto Nürnberg ter pokažejo svojo moč in svojo pripravljenost in odločnost čuvati republiko prot vsem sovražnikom. In klicu so se odzvali republikanci širom dežele ter prišli v nepričakovano velikem številu. — Republikanci so korakali v četverostopih. Kdor je stal na kakem gotovem mestu, je moral stati tam nad dve uri, da je šla mimo vsa dolga procesija. Posebno veliko pozornost so vzbujali Avstrijci. Bilo jih je lepo krdo — dva tisoč. — V ogromnem javnem parku se je vršil nato javen ljudski shod, na katerem so govorili glavni republikanski voditelji, ki so povdarjali, da treba biti še vedno na straži pred sovražniki, kajti nekateri še delajo načrte, kako bi upropastili republiko.

Revolta v Perziji. V perzijski provinci Khorasan je izbruhnila vstaja proti vladni novega šaha Pehlevija. Turški nomadi, Kurdi in drugi elementi so v revolti in pridružilo se je tudi 800 vojakov redne perzijske armade. Vlada je poslala večje število vojaštva v prizadete kraje. Vojaška ekspedicija je odšla tudi v Azerbajžan, kajti tudi tamkaj se je pojavila vstaja. Na vse vesti je uvedena ostra cenzura.

Delavci v Italiji proti podaljšanju delavnika. Delavski dnevnik »Daily Herald« je objavil brzjavno vest iz Chiassa ob švicarsko-italijanski meji, da so se delavci v Italiji uprli najnovejši odredbi glede podaljšanja delavnika na devet ur. Obenem so delavci rebelirali proti fašistovskim unijam. Okrog tisoč delavcev v Carrosiju blizu Turina je zastavkalo, ko so delodajalci hoteli izvesti deveturni delavnik. Policija in fašistovska milica sta okupirali tovarno in večje število stavkarjev je bilo aretiranih. — Poljski delavci v okrožju Molinella se tudi puntajo in nočejo priznati fašistovskih unij.

Filipinke zahtevajo neodvisnost otočja. Pet tednov že raziskuje in proučuje razne filipinske probleme osebni odposlanec predsednika Coolidgea, polkovnik Carmi Thompson. Thompson je stopil v zvezo z domačinji ter se je trudil poglobiti se v vse njih notranje zadeve. Tudi za žensko na otočju se je zanimal, toda ta

ke pozornosti ni posvetil filipinskemu ženstvu ves čas svojega bivanja tu, kakor včeraj. Ko je polkovnik Thompson včeraj dospel v Capiz, je bila prirejena velika demonstracija — Filipinci se namreč poslužujejo vsake prilike, da pokažejo svojo enotnost ter predložijo svoje upravičene zahteve po neodvisnosti — katere so se udeležile tudi ženske, in so pri tem igrale veliko ulogo. Polkovnik Thompson je izbral ugodno priliko ter je v svojem govoru med drugim priporočal domačinom, da dajo ženstvu volilno pravico, ker je prepričan, da bi to otcuju materialno veliko koristilo. V veliki dvorani provincijalne palače so se vrstili razni govorniki, a najbolj zanimiv je bil govor senorice Felicidad Alvarez, ki je v imenu filipinskih žen z ognjevitimi besedami zahtevala svobodo za otočje. Senorita Alvarez je študirala v Washingtonu in govori čisto angleščino. Polkovnik je kmalu po sprejemu rekel: »Z zanimanjem sem poslušal njen govor in mislil sem si, da ako filipinske žene zahtevajo neodvisnost, zakaj bi se jim naj ne dala — kot prvi korak k popolni neodvisnosti — beseda in mesto v vladi.« Ameriški kapitalisti nočejo seveda nič slišati o neodvisnosti Filipincev in tako tudi Coolidgeva administracija — ki jo imajo wallstreetski kapitalisti na špagi — zapira ušesa vsem zahtevam in prošnjam Filipincev. Vendar pa gornje besede Coolidgevega zaupnika kažejo, da vsaj on ni proti neodvisnosti Filipinskega otočja. Polkovnik Thompson se je na licu mesta med drugim prepričal, da filipinski bojevnik za svobodo niso sovražni Ameriki, kakor klepečejo ameriški šovinisti.

Uporno mesto na Japonskem. »Revolucija« v Naganu, sto milj od Tokija, še traja in postaja zelo resna. Vstaja je lokalnega pomena in naperjena proti guvernerju, ki se je zameril prebivalcem vsled gotovih drastičnih naredb. Velika ljudska množica je napadla guvernerjevo hišo, prišla guvernerja ter ga vrgla z balkona na cesto, kjer so ga pretepli in pogazili s čevlji do nezavesti. Ker je bila policija brez moči, je poklicala vojaštvo na pomoč. Razkačeni prebivalci so pa sporočili vojaškemu oveljniku, naj ne pride blizu, ker predno bo en sam mož v Naganu aretirani, bo tekla kri v potokih po mestu. Vstasi so organizirali in oborožili svojo lastno policijo in na njihovi strani je tudi požarna bramba. Vstaska policija oazi na tujce in je postavila straže na vseh cestah, ki vodijo v Nagano. Vsak tujec je ustavljen, zaslišan in preiskan. Na straži so tudi mnoge ženske. V mestu je 90 policajev, ki pa se ne upajo na plano. Pred kratkim je 800 mož demonstriralo pred policisko hišo in sporočilo poli-

cajem, da so najbolj na varnem, če ostanejo v policijski zgradbi.

Chicago središče zračnih cest. Vse kaže, da se je začela doba naglega razvoja zrakoplovnega prometa. V Združenih državah sta predsednik Coolidge in trgovinski tajnik Hoover odobrila načrt, po katerem postane Chicago zrakoplovno središče Združenih držav, kakor je že železniško središče. Kongres je tekom svojega zasedanja med številnimi drugimi zakoni, od katerih so mnogi škodljivi delavstvu, sprejel tudi zakon, ki pooblašča trgovinski department, da posebej in regulira civilno zrakoplovstvo v deželi. Na podlagi tega zakona bo vlada upeljala v prihodnjih letih celo vrsto potniških, ekspresnih, tvornih in poštinih zračnih prog. Chicago — metropola srednjeameriškega zapada — postane središče obširnega zrakoplovnega sistema, kar bo imelo velik vpliv na razvoj in napredek tega milijonskega mesta in njegove okolice. Preko Chicaga bodo vodile številne prekonekontinentalne proge, a tudi mnoge stranske zračne proge se bodo odcepljale od Chicaga. Tajnik Hoover je na kratko označil skorajšnji velikanski razmah zrakoplovstva: »Stojimo baš na pragu splošnega zrakoplovnega razvoja. V teku šestih mesecih bo že upeljan redni potniški, ekspresni in poštini promet na dveh transkontinentalnih progah, nato se bo gotovo naglo razširjalo poslovanje potom zračnih prog. V kratkem bo dograjen ogromni zrakoplovni sistem.«

Maribor.

Stavbno gibanje in občina v Mariboru. Stavbno gibanje se je v našem mestu že lani začelo zlasti na desnem bregu in magdalenkem pred mestju, kjer so zlasti mali obrtniki in nekateri železničarji postavili svoje male domove. Letos se giblje nekaj več na levi strani, zlasti v Koroškem predmestju. Razen mestne stanovanjske hiše v Smetanovi ulici, so začeli staviti enostanovanjske hiše ob Kamniški cesti. Tu zida zlatar Bizjak in je s hišo že pod streho. Pred nekaj dnevi je začel ravnatelj Vodeb ob isti cesti, namerava pa dr. Podlesnik še letos spraviti lično enostanovanjsko hišo pod streho. V ozadju pod Kalvarijo si je postavil trgovec Podliessnig lepo vilo in gospodarsko poslopje. — Najlepša hiša, ki se je zidala, je ona Mestne hranilnice, ki ima okrog hiše tudi lep vrt. Žal, da ni več ugodnih in cenejših stavbišč ob isti cesti. Zlasti se morajo še izvršiti nekatere regulacije in zamenjave, da bo imela občina več stavbišč na razpolago. Že leti je, da se to čim preje uredi, posebno na stavbišču nekdanjega Joštovega sveta. Stavbna akcija občine mariborske ne uspeva skoro nič, ker oni interesenti, ki imajo dovolj denarja, čakajo na še ugodnejšo konjunkturo, oni pa, ki imajo manj denarnih sredstev, pa težko spravijo skup zahtevanih 20 odstotkov stroškov. Treba bi torej bilo, da občina pogoje še nekoliko ugodnejše stavi, ker ne riskira nič, pač pa lahko stori veliko socialno delo, ako zidanje bolj podpira.

Razsodba v procesu proti Orjunašem. Danes se je nadaljevala razprava proti 4 obtoženim Orjunašem, ki so svojčas napadli našo železničarsko godbo in ranili s. Cokana. Razen Reja so bili vsi po vrsti oproščeni, le Reja je bil obsojen na 300 dinarjev kazni, oziroma na 3 dni zapora in na povrnitev škode.

Trgovska akademija v Mariboru se je dne 6. septembra slovesno otvorila. Mesto obbolelega ravnatelja g. Dolenca je oblasti pozdravil g. strok: učitelj Škof. Trgovski in tudi drugi sloji so ustanovitev akademije z veseljem pozdravili. Gotovo je, da pomeni za Maribor lepo pridobitev, ker je to prva šola te vrste v našem mestu.

»Jutro« pravi, da se bo ta hranilnični upravni odbor te dni bavil s pretrganim in neresničnim poročilom revizijske komisije o korupciji v

Mestni hranilnici. Mi mu priporočamo, naj se s tem nikar ne bavi, nego naj lepo mirno počaka, da bo zamenjan z novim odborom, kajti sicer se bomo mi znova začeli baviti z zadevo Lumir, ki še ni čisto jasna, z zadevo Irgoličeve opekarne in pa s tistim beograjskim advokatom... Saj veste, katerega mislimo!

Smrtno ponesrečil. V tovarni Franz je včeraj smrtno ponesrečil naš dober sodrug Ignac Jerič. Pri nalaganju žaklja na voziček je padel in bil na licu mesta mrtev. Pogreb bo danes, v sredo, ob 5. uri popoldne. Udeležite se ga!

Združeni delavski pevski zbori v Mariboru ne priredijo svoje vinske trgatve, kakor že javljeno, dne 2. oktobra, temveč so odstopili celo prireditvev z istim datumom pevskega zboru »Svobode«.

Proslava rojstnega dne prestolonaslednika so praznovali tudi pri nas. Otroci so sicer prišli v šolo, potem pa so jih poslali domov, češ da je Peterčkov rojstni dan. Tega niso pričakovali. Sploh se pri nas vse v zadnjem hipu odloči. Vsekakor niso otroci razumeli tega praznika in mnogi starši so se tudi čudili, ker doslej to ni bilo v navadi. Pa starši tudi niso vedno najbolj veseli, če so otroci doma, ker smatrajo, da so najbolj spravljeni v šoli. Tudi naše mnenje je, da je treba o šolskih zadevah štediti s časom in z nemotnim poukom.

Kaj je z jodovo soljo? Pred leti je vlada obljubila, da bodo vse alpske pokrajine, torej tudi mariborska oblast, dobivale iz Avstrije importirano jodovo sol proti razširjeni golši (Kropf). Znano je namreč, da planinske vode, zlasti pa pohorska voda, zelo vpliva na razvoj golše že pri otrocih, pa tudi pri odraslih. In v Mariboru vidiš dosti ljudi, zlasti žensk, z nenavadno razvito golšo. Neglede na škodljivost golše, je tudi zelo nelepa. Jodovo sol pa dobiš danes le v lekarni po 8 Din za kg. V Avstriji pa se povsod uporablja za kuho in splošno rabo, ker se jod komaj občuti. Morske soli pa pri nas ne dobiš dosti in ima tudi premalo joda, dočim se v Avstriji v velikih zalogah dobi tudi jodova sol. Seveda bi je ne smeli s carino dražiti in čas je že, da naše oblasti, zlasti veliko županstvo ukrene potrebno, da se bo čim preje dobila.

Borza dela v Mariboru. Od 29. avgusta do 4. septembra t. l. je iskalo pri Borzi dela v Mariboru 72 moških, 80 ženskih, t. j. 152 oseb; 64 moškimi in 89 ženskimi, tedaj 153 osebam je bilo ponujeno delo, 104 oseb, to je 51 moških in 53 ženskih je dobilo delo. 78 moških in 6 ženskih, to je 84 oseb je bilo izbranih iz evidence. Odpotovalo je 22 moških in 5 ženskih, skupaj 27 oseb. — Od 1. januarja do 4. septembra pa je dela iskalo 4835 oseb, 5016 osebam se je delo ponujalo, v 2149 slučajih je borza posredovala uspešno, 2760 oseb je bilo izbranih iz evidence in 502 osebi sta odpotovali.

Mariborski trg dne 4. septembra 1926. Na tem trgu, ki je bil prav dobro preskrbljen in tudi jako dobro obiskan, je bilo 23 vozov s 55 zaklanimi svinjami, 28 s čebulo in zelenjavo, 30 s krompirjem in 35 s sadjem naloženih vozov. Slaninarji so prodajali po dosedanjih cenah na drobno po 10.50 do 25, na debelo pa po 14 do 17 Din; domači mesarji so ostali pri starih cenah.

Vse predpriprave za prvo letošnjo delavsko akademijo v Mariboru so v polnem teku in opozarjamo danes naše pristaše, da se na njo pripravijo. Prireditvev bo brez vstopnine.

Celje.

Odgovor.

na napade lističa »Naprej« in njegovemu dopisniku g. Osetu.

Nismo imeli namena spuščati se v bratomorno polemiko z lističem, kakor je »Naprej« in njegovim dopisnikom g. Osetom. Resnici na ljubo pa smo primorani, da povemo, koliko je resnice v člankih, ki jih prinaša ime-

novani listič v zadevi s. Ločičnika in o izključitvi g. Oseta.

Ni absolutno res, da je bil sodrug Ločičnik izključen iz podpisane družstva, pač pa je resnica, da se je s. L. sam izključil s tem, da ni plačeval redno svoje mesečne članarine, kakor to določajo društvena pravila. Če to imenuje »Naprej« »knif«, blagor mu. Povedati še moramo pri tej priliki, da je s. Ločičniku vedno prosta pot, da zopet pristopi v društvo in z nami sodeluje. Saj je bil za društvo vedno marljiv, delaven in ker društvu do danes ni storil nikakih neprilik, kakor n. pr. g. Oset. Prepričani smo celo, da bo s. L. v doglednem času spoznal vse neprijatelje našega delavskega gibanja, tako tudi g. Oseta in ljudi okoli lističa »Naprej«.

Kakor je trditev o sodrugu Ločičniku neresnična, tako je tudi iz trte izvita trditev, da je bil g. Oset izključen iz podpisane družstva brez vsakega najmanjšega vzroka, oziroma vsled tega, ker je član socialdemokratske stranke. To neresnico izpodbija tudi dejstvo, da imamo v našem društvu še vedno enega člana tako zvane socialdemokratske stranke, t. j. sodr. Goršeka. Imenovani je bil celo naš predzadnji predsednik, kaj še da bi ga bili vsled tega, ker je član iste politične sekte, kateri pripada tudi g. Oset, izključili. Povdarjati moramo, da je v našem društvu lahko vsak tako dolgo, dokler se drži pravil, ne krši disciplino, ni politično nestrpen in ne povzroča v društvu prepire, pa če tudi je član JSDS.

Med drugim se trdi, da je bil gospod Oset na zadnjem občnem zboru izvoljen celo v nadzorstvo, kar istotako ne odgovarja povsem resnici. V nadzorstvo ga je kooptiral odbor in to le vsled tega, ker je več članov nadzorstva odpotovalo k vojakom.

Da je g. Oset knjige in poslovanje odbora kontroliral po dunajskem sistemu, kar naj bi pomenilo natančno, je neduhovita trditev, ki jo more zabeležiti samo listič, kakor je »Naprej«. Če je to po dunajsko, da se polletno poročilo zavleče in zavlačuje vsled nedelavnosti člana nadzorstva, t. j. g. Oseta, potem za tak dunajski sistem »Napreju« samo častitamo; ljudi, ki morajo vsled takega sistema trpeti, pa obžalujemo.

Kar se tiče nereda (Din 500 K. M. O.), pa vprašamo g. Oseta, zakaj zadeve ni grajal na seji odbora, ali pa na članskih zborovanjih, ko je vendar imel dovolj prilike in časa.

S tem, da kulturno društvo ne sme biti dekla nobene politične stranke, pa popolnoma soglašamo, za to tudi nismo dovolili, da bi gospod Oset izrabljal naše društvo v svoje politične namene, in da bi mu bilo pevskega društva sredstvo za pridobivanje članov za svojo potaplajočo se politično ladjo JSDS.

Kakor je neresnična prva trditev, da je bil g. Oset izključen vsled tega, ker je član JSDS, tako je tudi iz trte izvita druga trditev, da je bil izključen vsled incidenta, ki se je baje pripetil v gostilni Čeček v Gaberjah. Da bo celjska javnost vedela, zakaj je bil g. Oset izključen iz Delavskega pevskega društva »Naprej« v Celju, naj zadostuje sledeče:

Odkar se je g. Oset vrnil iz Dunaja, mu politična žilica ne da miru. Ob vsaki priliki, tako pred, med in po pevskih vajah, je silil enkrat v enega, drugič v drugega, da bi ga pridobil za stoji politično stranko, t. j. za znano »Naprejevo« JSDS sekto. Pri tem se pa ni zadovoljil z mirnim pridobivanjem, nasprotno, nahrulil je vsakogar in se začel z njim prepirati, če ni brezpogojno soglašal z njegovimi velemodrimi na-

zori. Pevske vaje niso bile več pevske vaje, pač pa so postale navadni sestanki JSDS za pridobivanje članov glavno besedo g. Oset kot edini socialist in glasnik svoje sekte. Pri tem je šla njegova politična in strankarska nestrpnost tako daleč, da je češče prav malo manjkalo, da ni prišlo do dejanskih spopadov. Člane, ki mu niso sledili v njegovo »partijo«, je obkladal s psovki najgrše vrste, društvena disciplina pa mu je bila deveta briga.

Posledica vsega tega je bila, da so nekateri člani izstopili, drugi pa so zahtevali, da se ga vsled kršenja discipline izključi iz društva. Društveni odbor ga je z ozirom na te priporočbe nešteto krat opozoril in mu ukazal, da opusti v društvenem lokalu, kjer se vršijo vaje in kjer se zbirajo člani podpisane družstva, agitacijo za svojo politično stranko. Vsi opomini in vsa opozarjanja pa so bila zamanj, tako da je bil končno društveni odbor prisiljen g. Oseta izključiti iz društva in to po § 8 društvenih pravil.

Trditev, da odbor zadevo ni hotel izročiti razsodišču, je istotako neresnična. Res je nasprotno, da g. Oset razsodišča ni hotel priznati ter je vztrajal pri svojem, da je za izključitev kompetenten odbor, oziroma g. pevovodja.

Toliko smo hoteli povedati na kratko in na ljubo resnici, na vse druge dolgovčnosti, ki jih je sklobasaril »Naprej«, odnosno dopisniki, pa ne bomo odgovarjali, ker je škoda časa in ker bomo o zadevi itak spregovorili pred sodiščem.

V Celju, dne 20. avgusta 1926.
Delavsko pevsko društvo »Naprej« v Celju.

J. Vodopivec, A. Holzinger,
t. č. predsednik, t. č. tajnik.

Šport.

Proletarski šport v Rusiji.

Naloge športnega pokreta v Rusiji so, stavi šport v službo naroda, uporabiti ga za okrepitev telesa mladine z ene strani, z druge strani pa obdržati sveže in krepko telo za zrelejšo dobo. Pod takim razumevanjem športa ni čudno, da uživa šport največjo pažnjo državnih organov kakor tudi strokovnih organizacij. Lahko se reče, da so ruske strokovne organizacije nosilke športnega pokreta. To se najbolj opaža v sami organizaciji športa. Vsi kulturni odseki strokovnih organizacij imajo posebne športne odseke. V vsakem večjem podjetju je posebna kulturna komisija, katere predsednik je oproščen dela in pripada delavničnemu komiteju. Način organizacije jasno priča, da je šport zadeva proletariata, z njim se največ pečajo organizirani delavci. Vse športnike pregledajo posebni zato določeni zdravniki. Vsak posamezni športnik prihaja na zdravniški pregled, kjer dobiva nasvete, nanašajoče se na fizično kulturo telesa. Celotako je razvit šport, da se sme sprejemati nove člane samo z zdravniškim izprijevalom. Nogomet je dovoljen šele s 16. letom. Velika važnost se polaga na to, da se šport ne goji enostransko, da se gojita dve panogi, kateri izpopolnjujeta ena drugo (n. pr. nogomet in gimnastika). Največ se goji: švedski sistem telovadbe, vse vrste športa na vodi, lahka atletika, nogomet, rokomet, basket, orodna telovadba, jahanje in zimski športi.

Prilike pri nas se bodo obravnavale v posebnem članku.

DARUJTE ZA GRADBENI ODSEK „SVOBODA“, SPODNJA ŠIŠKA!

Vse vrste šolskih zvezkov

dobite še vedno najceneje pri

A. Janežič, Ljubljana
FLORJANSKA ULICA 14

Knjigovoznica, Industrija šolskih zvezkov in trgovskih knjig.

Nabirajte nove naročnike